

**COME
RES**

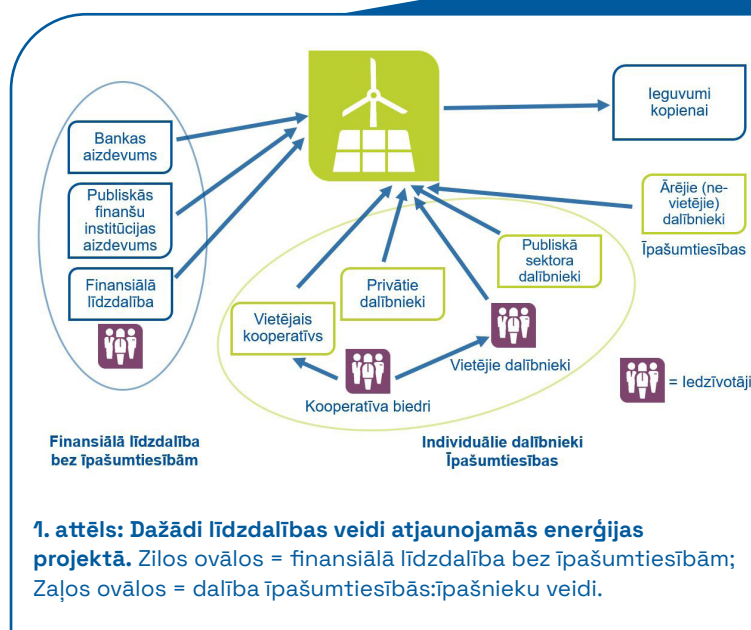
Advancing Renewable
Energy Communities

Kopienų projektu potenciāls atjaunojamo energoresursu izmantošanas paplašināšanai

Šajā fakto lapā ir sniegts īss pārskats par atjaunojamās enerģijas kopienu (AEK) potenciālo devumu atjaunojamās enerģijas mērķu 2030.gadam sasniegšanā katrā no COM RES projekta reģioniem. Sagatavotais pārskats pamatojas uz projekta partneru veikto AEK, atbilstoši tam, kā noteikts Direktīvā 2018/2001/ES par no atjaunojamiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu (pārstrādātā redakcija, turpmāk tekstā – Direktīva), novērtējumu dot potenciālu piesaistīšanu norādītā mērķa sasniegšanā.

Novērtējumi liecina, ka būtisku daļu no kopējām investīcijām atjaunojamās enerģijas projektos varētu segt iedzīvotāju kolektīvās investīcijas. Faktu lapā sniegts ieskaits par katru reģionu, kā arī norādīti vairāki kopīgi faktori, kas varētu veicināt vai, tieši otrādi, kavēt iedzīvotāju iesaisti AEK.

COME RES novērtējums (uz kuru pamatojas šī fakto lapa) vērš uzmanību uz tādām iniciatīvām, kuru centrā ir iedzīvotāji, un projektiem, kuros tiek veicināta brīvprātīga līdzdalība projekta īpašumtiesību struktūrā. Pieņemumu pamatā ir aplēses par vajadzīgajām papildus investīcijām kopienu atjaunojamo energoresursu (AER) tehnoloģijās līdz 2030. gadam. Aicinām detalizēti iepazīties ar novērtējuma pilno versiju.¹

¹ Pilno novērtējumu un aprēķinus, lūdzu, skatiet Nodevumā [Deliverable] 2.2. "Assessment report of potentials for RES community energy in the target region. (www.come-res.eu/resources)"

APŪLIJA, ITĀLIJA

Pašlaik Apūlijā iedzīvotāju kopienām ir minimālas iespējas īstenot projektus, kas sekmētu ar vēja un saules PV (gan uz ēku jumtiem, gan uz zemes uzstādītās PV iekārtas) enerģiju saistīto politisko mērķus sasniegšanu. Daļēji tā iemesls ir nacionālais regulējums, kas ierobežo enerģijas ražošanas jaudu AEK līdz 200 kW. Šis ierobežojums būtu jāmaina atbilstoši Eiropas Savienības (ES) tiesību aktiem. Saskaņā ar Itālijas Ekonomikas atveseļošanās plānu, kura mērķis ir pārvarēt Covid-19 pandēmijas radītās ekonomiskās sekas, ir izveidots 2,2 miljardi eiro liels fonds, kas pieejams ģimenēm, mikrouzņēmumiem un publiskās pārvaldes iestādēm pašvaldībās, ar iedzīvotāju skaitu zem 5000. Tas varētu būt noderīgs atbalsta instruments AEK iniciatīvu finansēšanai, balstoties uz publiskā un privātā sektora partnerību.

ZIEMEĻU REĢIONS, PORTUGĀLE

Kopienas iniciatīvām Ziemeļu reģionā, uzstādot saules PV paneļus, var būt būtiska nozīme, lai sasniegtu nacionālos mērķus AER jomā. Tomēr jāņem vērā tas, ka ar iedzīvotāju investīcijām varētu segt mazāk nekā 30% no nepieciešamajām investīcijām saules PV paneļu uzstādīšanā. Lai mazinātu uzticēšanās trūkumu AEK idejai, veidotu spējas un pārvarētu zināšanu trūkumu par to, kā darbojas procedūras un kāda ir paraugprakse, ir nepieciešama atbilstoša politika.

BALEĀRU UN KANĀRIJU SALAS, SPĀNIJA

Baleāru un Kanāriju salās var sasniegt politisko mērķi, ka iedzīvotāju īpašumā 2030.gadā ir 50% saules PV paneļu jaudas. Tomēr, tāpat kā Portugālē, kur AEK iniciatīvas arī ir tikai sākumstadijā, arī Spānijā AEK joprojām saskaras ar papildu neparedzētiem šķēršļiem, kas bremzē investīcijas un AEK attīstību, un šie šķēršļi ir jānovērš, īstenojot atbilstošu politiku.

LATVIJA

Saules PV potenciāls Latvijas Nacionālajā enerģētikas un klimata plānā 2021-2030. gadam ir ļoti nenovērtēts. Latvijai ir potenciāls AEK attīstībai, lai sniegtu pienesumu politisko mērķu sasniegšanā attiecībā uz saules PV jaudu 2030.gadā. Tomēr šī teorētiskā potenciāla realizēšana praksē īstermiņā ir sarežģīts uzdevums, ņemot vērā AEK koncepcijas novitāti. Nepieciešamas pūles, lai informētu un efektīvi skaidrotu to, kāpēc investīcijas AEK piederošās tehnoloģijās ir pievilcīgas. Jārod līderi no vietējo iedzīvotāju vidus, kuri var pārliecināt iedzīvotājus iesaistīties šāda veida enerģijas kopienās.

LIMBURGA UN RIETUMFLANDRIJA, BEĻĢIJA

Limburgā 2013. gada beigās provinces pašvaldība pieņēma lēmumu par vietējās sabiedrības un vietējo iestāžu tiešu līdzdalību lielo vēja turbīnu īpašumtiesībās un pārvaldības institūcijās ne mazāk kā 20% apmērā. Rietumflandrijā Torhū un Ostkampas pašvaldību mērķis ir panākt ar enerģētikas kooperatīvu starpniecību iedzīvotāju un vietējo iestāžu tiešu līdzdalību 35% apmērā vēja enerģijas projektos šo pašvaldību teritorijās.

Par īstenojamu mērķi abos reģionos var uzskatīt iedzīvotāju investīciju 20% īpatsvaru kopējās investīcijās, savukārt lielākas (50–100%) iedzīvotāju finansētās daļas sasniegšana būs ļoti problemātiska. Flandrijas Enerģētikas un klimata pakta mērķis līdz 2030. gadam ir īstenot vienu saules PV paneļu kooperatīvu/līdzdalības projektu uz katriem 500 Flandrijas iedzīvotājiem (pieņemot, ka projekta vidusmēra jauda ir 18 kWp). Ņemot vērā iedzīvotāju investīciju potenciālu AEK piederošos saules PV projektos, šo mērķi var uzskatīt par īstenojamu.

ZIEMEĻBRABANTE, NĪDERLANDE

Reģionā ir noteikts politisks mērķis līdz 2030. gadam panākt, ka 50% no sauszemē uzstādītās AER jaudas pieder iedzīvotājiem. 2020. gada beigās enerģijas kooperatīvos bija iesaistījušies 1,3% Nīderlandes mājsaimniecību. Tāpēc „slēptā potenciāla” sasniegšana, proti, 30% mājsaimniecību dalība AEK līdz 2030. gadam, kas ir pieņemts šajā AEK potenciāla aprēķinā, noteikti ir izaicinājums. Lai sasniegtu izvirzīto mērķi, ir nepieciešams ievērojams enerģijas kooperatīvu skaita pieaugums.

TĪRINGENE, VĀCIJA

Tīringenes iedzīvotājiem ir potenciāls uzņemties būtisku lomu politisko mērķu sasniegšanā un pārejā uz 100% AER. Pieņemot, ka 20% no nepieciešamajām investīcijām finansē iedzīvotāji un 80% - citi avoti, tostarp aizdevumu kapitāls, tās jaunās PV jaudas, kuras tiks uzstādītas uz zemes līdz 2030.gadam, varētu pilnībā kontrolēt iedzīvotāju kolektīvās sadarbības formas. Iedzīvotāju kolektīvi gandrīz pilnīgi varētu kontrolēt arī uz ēku jumtiem uzstādītās jaunās kolektīvās PV jaudas. Vienīgi attiecībā uz vēja enerģiju iedzīvotāju kolektīvo sadarbības formu potenciāls ir mazāks, robežās 45 – 91%. Direktīva dod jaunu impulsu enerģijas kopienu attīstībai, tomēr Vācijā attiecīgo ES tiesību normu pārnese valsts tiesību aktos atpaliek salīdzinājumā ar citām ES dalībvalstīm.

VARMIJAS-MAZŪRIJAS VOJEVODISTE, POLIJA

Resursi, ko Varmijas-Mazūrijas vojevodistei varētu dot AEK, varētu ievērojami sekmēt to, lai līdz 2030. gadam AER īpatsvars Polijas elektroenerģijas nozarē būtu 32%. Pieņemot, ka 20% no nepieciešamajām investīcijām finansē iedzīvotāji, bet pārējais tiek finansēts no citiem avotiem, tostarp ar finansiālā atbalsta shēmu un aizdevumu kapitāla starpniecību, saules PV paneļu jauno jaudu (gan ēku jumtu PV, gan uz zemes novietotās PV) varētu pilnībā nodrošināt un kontrolēt iedzīvotāju kopienu projekti pie nosacījuma, ka tiek ieguldīts aprēķinos pieņemtais maksimālais iedzīvotāju investīciju potenciāls. Attiecībā uz vēja enerģiju iedzīvotāju investīciju potenciāls ir mazāks, un tas liecina, ka nepieciešamajās investīcijās ir jāpiedalās arī citiem ieguldītājiem (MVU un citi), atbilstoši Direktīvā noteiktajai AEK biedru definīcijai.

NORVĒĢIJA

Tā kā Norvēģija nav ES dalībvalsts, tā nav iesniegusi Nacionālo Enerģētikas un klimata plānu 2021.-2030. gadam. Norvēģijā nav politiski pieņemti kvantitatīvi AEK mērķi 2030.gadam. Vienaļikus veiktais novērtējums parāda, ka Norvēģijas mājsaimniecībām ir potenciāls investīcijām AER tehnoloģijās un tām teorētiski varētu piederēt 31% no tām vēja enerģijas, 44% no ēku jumtu saules PV un 52% saules PV uz zemes jaudām, kuru ieviešana ir sagaidāma 2020.-2030.gadu periodā. Lai pilnībā realizētu šo investīciju potenciālu, ir jānovērš esošie šķēršļi, tostarp šķēršļi normatīvajā regulējumā, AEK attīstību veicinoša vispārēja atbalstošā ietvara un finanšu atbalsta instrumentu trūkums.

GALVENIE SECINĀJUMI:

- AEK piekļuve finansējumam ar labvēlīgiem nosacījumiem (piemēram, publiskajam finansējumam vai investīciju aizdevumiem ar zemām procentu likmēm) ir galvenais faktors, kas ļauj reģioniem realizēt savu potenciālu un sasniegt mērķus par iedzīvotāju īpašumtiesībām uz atjaunojamo energoresursu infrastruktūru.
- Lai pilnībā izmantotu iedzīvotāju investīciju potenciālu, ir jānovērš esošie šķēršļi tiesību aktos un nacionālā likumdošana ir jāpilnveido, precizējot AEK definīciju atbilstoši Direktīvai. Galvenais iemesls, kura dēļ daži reģioni, visticamāk, ar grūtībām spēs pilnībā izmantot savu potenciālu, ir AEK attīstību sekmējošu institūciju un atbalsta shēmu trūkums. Ir ļoti svarīgi, lai AEK sekmējošo sistēmu ieviešana un koordinācija notiktu dažādos pārvaldes līmeņos.
- Pašvaldības, kā arī reģioni būtu jāuzskata par AEK atbalsta centriem, un viens no to uzdevumiem ir piedāvāt vietas AER iekārtu uzstādīšanai. AEK attīstības redzējuma īstenošanai pašvaldībām būtu jāsaņem resursi spēju nostiprināšanai juridiskajos, ekonomiskajos un tehniskajos jautājumos. Īstenotā prakse liecina, ka pašvaldību līdzdalība AEK nodrošina šiem projektiem nepieciešamo uzticēšanos. Vairākos gadījumos problēmu joprojām rada šaubas par AEK koncepciju, kā arī attiecīgo ieinteresēto dalībnieku nepietiekamās spējas un zināšanas par procedūrām un tehnisko projekta realizēšanu, kā arī AEK labajām praksēm.
- Lai gan kopumā reģionos ir liels iedzīvotāju līdzdalības potenciāls, mērķus galvenokārt var sasniegt, tikai papildinot iedzīvotāju tiešās investīcijas ar vietējo MVU un pašvaldību investīcijām.

Raugoties nākotnē

Direktīvā ir noteikts, ka dalībvalstīm ir jānovērtē esošie šķēršļi un AEK attīstības potenciāls. COME RES veiktais novērtējums šajā ziņā ir palīgs dalībvalstīm, jo īpaši tajos gadījumos, kad šāds novērtējums vēl nav veikts.

Skatoties kopumā, iedzīvotāju īpašumtiesību potenciāls uz atjaunojamo energoresursu infrastruktūru ir ievērojams. Tomēr šo potenciālu var īstenot tikai tad, ja ir izveidots un sekmīgi darbojas iedzīvotāju iesaisti atbalstošs ietvars.

Autori:

ICLEI Europe: Arthur Hinsch, Carsten Rothballer, Lucy Russell

TU/e: Erik Laes, Kellan Anfinson
Ar visu projekta partneru ieguldījumu.

Kontakti

✉ info@come-res.eu
 🐦 [@comeres_eu](https://twitter.com/comeres_eu)
 in COME RES project
 🌐 www.come-res.eu

Projekta koordinators

Environmental Policy Research Centre
 Freie Universität Berlin
 Dr. Maria Rosaria Di Nucci

Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas „Apvārsnis 2020” saskaņā ar līgumu Nr. 953040. Visu atbildību par dokumenta saturu uzņemas COME RES projekts. Dokuments neattiecas uz Eiropas Savienības oficiālo viedokli.

COME
RES

Partneri

